

ELEKTRONİK MÜŞTERİ KARTIYLA KAZANILAN PARA PUANLARLA ALINAN EMTİA BEDELLERİNİN KDV ve KV KARŞISINDAKİ DURUMU

Volkan AKSOYOĞLU (*)

1 - GİRİŞ

Bilindiği üzere uygulamada bazı işletmeler satışların miktarını dolayısıyla kazancını artırmak amacıyla müşterilerine elektronik müşteri kartları vermekte, müşteriler ise bu kartlar ile yapmış oldukları alışverişlerde bonus, uçuş mili, para puan vs. adları altında (yazımızın bundan sonraki bölümünde para puan olarak anılacaktır) hediye puanlar kazanmaktadır. Müşteriler kazandıkları bu puanlar karşılığında aynı işletmeden tekrar mal veya hizmet satın alabilmektedir.

Biz de bu yazımızda bu şekilde işletmelerin müşterilerine verdikleri elektronik müşteri kartı ile yapılan alışverişler sonucu kazanılan para puanlar karşılığında mal veya hizmet satın almaları halinde bu satışa isabet eden bedellerin gider yazılıp yazılmayacağı ve bu tür satışların Katma Değer Vergisi karşısındaki durumunu açıklayacağız.

2- KONUNUN KURUMLAR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI KARŞISINDAKİ DURUMU

21.06.2006 tarih ve 26205 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun¹ 6. maddesinin (01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 21.06.2006 tarihinde yürürlüğe giren madde) 2. fıkrasında safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm uyarınca tespit edilecek kurum kazancından indirilebilecek giderler Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8. maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinde yer alan giderlerdir.

Diğer taraftan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun² 40/1. maddesinde, **ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler** ticari kazancın tespitinde indirilecek giderler arasında sayılmıştır. Bu hüküm gereğince,

(*) Vergi Denetmeni

¹ 22/06/2006 tarih ve 26206 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² 06/01/1961 tarih ve 10700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

söz konusu giderlerin safi kurum kazancının tespitinde de indirim konusu yapılması gerekmektedir.

Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarında sayılan kanunen kabul edilmeyen giderler dışında kara, ticari organizasyona bağlı olarak yapılan giderlerdir ve bunlara işletme gideri de denilebilir.

Bir harcamanın, genel gider adı altında masraf yazılabilmesi için, harcamanın ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılmış olması, masrafla iş arasında açık, güçlü bir ilişiyet bağını mevcut olması, işin önemi ölçüsünde yapılmış bulunması gerekmektedir.

Diğer taraftan, bazı işletmeler satışlarını artırmak için promosyon kampanyaları düzenlemekle, bu kampanyalarda işletmeler piyasalardan satın aldıkları veya ticaretini yaptıkları malları, müşterilerine bedelsiz vermektedirler. Yapılan bu giderler ise ticari hayatın bir gereği olarak ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile doğrudan ilgili giderlerdir.

Promosyon kampanyalarının düzenlenmesindeki amaç, satışların miktarının, dolayısıyla işletmenin ticari kazancının artırılması olduğundan, bu şekilde bedelsiz olarak müşterilere verilen malların "işletmeden çekilen mallar" olarak değerlendirilmeyip satışların miktarını artırmak için yapılan (reklam) harcaması olarak kabul edilmesi gerekir.

Firmaların, iktisadi faaliyetlerini genişletme, emsal işletmelerle rekabet edebilme, üretim veya satışını yaptıkları mallara olan talebi koruma veya arttırma amacıyla pazarlama tekniği olarak

müşterilere verdiği elektronik müşteri kartları ile yapılan harcamalar karşılığında kazanılan puanlar ve bu puanlar karşılığı kart sahiplerine verilen mallarda işletme tarafından yapılan promosyon (reklam) harcamaları olarak kabul edilmektedir.

Buna göre, müşterilere verilen elektronik müşteri kartı ile kazanılan para puanlar karşılığında teslim edilen emtia bedellerinin promosyon harcaması kapsamında ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler kapsamında değerlendirilerek harcamanın yapıldığı döneme ait safi kurum kazancının tespitinde gider olarak indirim konusu yapılması gerekmektedir.

Nitekim konu hakkında İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen bir özalgede³ özetle;
"....."

Bu hüküm ve açıklamalara göre, şirketiniz tarafından müşterilerinize verilen elektronik müşteri kartı ile alınan yakıt bedellerine göre kazanılan para puanlar karşılığında teslim edilen akaryakıt bedellerinin, firmanın satışlarını artırmak amacıyla ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler kapsamında değerlendirilerek, harcamanın yapıldığı döneme ait safi kurum kazancının tespitinde gider olarak indirim konusu yapılması mümkün bulunmaktadır." denilmektedir.

3- KONUNUN KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI KARŞISINDAKİ DURUMU

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun⁴ 1.maddesinde Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan

³ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 2008 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK-8 sayılı özalgesi

⁴ 02/11/1984 tarih ve 18563 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

teslim ve hizmetlerinin Katma Değer Vergisine tabi olduğu belirtilmiş ve aynı kanunun 2. maddesinin 1. fıkrasında teslim "Bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce alıcıya veya adına hareket edenlere devredilmesi" olarak tanımlandıktan sonra kanunun 3/a maddesinde vergiye tabi malların her ne suretle olursa olsun, vergiye tabi işlemler dışındaki amaçlarla işletmeden çekilmesi de teslim hükmünde sayılmıştır.

25.12.1995 tarih ve 22504 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 50 Seri No.lu KDV Genel Tebliğinin⁵ A/1 bölümünde;

"Ticari hayatta, ticareti yapılan mallara olan talebin artırılması amacıyla birtakım pazarlama teknikleri geliştirmekte, satışı yapılan malın yanında başka bir malın ayrıca bir bedel alınmaksızın verilmesi de sıkça karşılaşılan bir pazarlama tekniği olarak ortaya çıkmaktadır. Bir malın tasarruf hakkının malik veya adına hareket edenlerce alıcıya veya adına hareket edenlere devri olarak tanımlanan teslim hükümleri çerçevesinde ticari bir işletmenin yaptığı bedelsiz teslimler de katma değer vergisine konu olmaktadır.

Ancak, firmaların iktisadi faaliyetlerini genişletme, emsal işletmelerle rekabet edebilme, üretim veya satışını yaptıkları mallara olan talebi koruma veya arttırma amacıyla bir malın yanında başka bir mal verilmesi şeklinde gerçekleşen işlemlerde promosyon ürünü açısından bir bedelsiz teslim söz konusu olmamaktadır.

Zira, firmanın genişleyen faaliyetiyle bağlantılı olarak işletmede yaratılan katma değer artmaktadır. Nitekim piyasadan satın alınan veya ithal edilen malların promosyon ürünü olarak müşterilere verilmesi, mükellefler açısından pazarlama

gideri niteliğini taşımakta ve bu malların alış bedelleri Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 inci maddesinin 1 no.lu bendine göre gider olarak kaydedilebilmektedir.

Dolayısıyla, firmanın yarattığı katma değer vergisinden vergilenen promosyon mallarının müşterilere verilmesi sırasında katma değer vergisi hesaplanmasına gerek bulunmamakta ve bu ürünler için yüklenilen katma değer vergisinin ise prensip olarak indirim konusu yapılması gerekmektedir." denilmektedir.

Yine aynı Seri No.lu Genel tebliğin A-2 bölümünde; gerek numune, gerekse eşantyon adı altında teslim edilen malların ticari teamüllere uygun nitelikte ve miktarda olması, ayrıca bir satışa konu olmayacak şekilde verilmesi halinde KDV hesaplanmayacağı, bedel tahsil edilmeksizin eşantyon ve numunelerin müşterilere verilmesi işlemi katma değer vergisine tabi olmamakla birlikte, bu ürünleri bedelsiz olarak alan kişi ve kuruluşların, söz konusu malların gerçek usulde katma değer vergisi mükellefi olarak ticari bir işleme konu etmeleri halinde bu teslim işleminin katma değer vergisine tabi olacağı ve malın ait olduğu oran üzerinden vergi hesaplanması gerektiği açıklanmıştır.

Yukarıda açıkladığımız kanuni düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere; işletmeler tarafından kendisinden mal satın alan müşterilerine verilen elektronik kart ile yapılan alışveriş karşılığında kazanılan para puanların, kart hamilleri tarafından tekrar emtia satın alınmak suretiyle harcanılması halinde, düzenlenecek fatura ya da ödeme kaydedici cihaz fişinde alışveriş bedelinden **para puana karşılık gelen kısım**, bu puan karşılığı bedelsiz teslim edilen emtia promosyon ürünü olarak değerlendirileceğinden, düşülecek ve kalan

⁵ 25/02/1995 tarih ve 22504 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

tutar KDV'nin matrahı kabul edilerek katma değer vergisinin bunun üzerinden hesaplanması gerekecektir.

Örneğin, elektronik ürünler satan bir işletme emsal işletmelerle rekabet edebilme, satışını yaptıkları mallara olan talebi arttırma amacıyla müşterilerine alışverişlerinde kullanmak üzere elektronik müşteri kartı vermekte ve yapılan her alışverişte fatura bedelinin % 2'si oranında para puan vermektedir. Bu işletmeden müşteri kartı hamili olan ve bu kartında 50 TL para puanı olan Bay A bu para puanını kullanarak 500,00 TL değerindeki bir fotoğraf makinesini peşin olarak almak istediğinde işletmenin düzenleyeceği fatura ve bu satışa ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

Emtia Bedeli	500,00 TL
Para Puan	(50,00 TL)
KDV Matrahı	450,00 TL
Hesaplanan KDV	81,00 TL

.../.../09

100 KASA	531
760 PAZ. SAT. DAĞ.GİDERİ*	50
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	500
391 HESAPLANAN KDV	81

* PARA PUANA ISABET EDEN TUTARIN GİDERLEŞTİRİLMESİ

.../.../09

4- SONUÇ

Bu yazımızda işletmelerin satışların miktarını dolayısıyla kazancını arttırmak amacıyla pazarlama tekniği olarak müşterilerine verdikleri elektronik müşteri kartı ile yapılan alışverişler sonucu kazanılan para puanlar karşılığında tekrar mal veya hizmet satmaları halinde bu satışa isabet eden bedellerin gider yazılıp yazılmayacağını ve

bu tür satışların Katma Değer Vergisi karşısındaki durumunu açıkladık.

Elektronik müşteri kartı ile kazanılan para puanlar karşılığında tekrar mal veya hizmet satılması halinde, para puana isabet eden kısım promosyon harcaması kabul edilerek, kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınması gerekecektir. Öte yandan bu şekilde yapılan satışlarda para puana isabet eden kısım, promosyon gideri olduğundan satış bedelinden, para puana isabet eden kısım düşülerek kalan tutar üzerinden KDV hesaplanacaktır.

KAYNAKÇA:

- 1- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 2- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 3-İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 15/05/2008 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK-8-8076 sayılı özelgesi
- 4- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 5- 50 seri nolu KDV Genel Tebliği